

1969-12

Maandschrift voor

BIJENTEELT

Versijnt maandelijks

Jaargang 71 - december 1969

Officieel orgaan van de Vereniging tot bevordering der Bijenteelt in Nederland

Voor de honingoogst

210. Bijenuitlaat	f 1,85	glas de inscriptie „geen statiegeld”, sierlijk model, per doos van 24 stuks, inclusief doos ...	f 5,—
211. Ontzegelbak, met stander voor 8 ontzegelde raten	f 34,—	239. Plastic opdrukdeksel voor Omniaflacon, voorzien van ons verenigingseembleem per 100 stuks	f 4,—
212. Ontzegelbak, zonder stander ...	f 26,—	240. Monsterflacon 50 gram met schroefdeksel en inlage, per stuk	f 0,14
213. Ontzegelvork, roestvrij stalen naalden in kunsthars handvat ...	f 5,—	241. Monsterflacon 100 gram, met schroefdeksel en inlage, per stuk	f 0,16
214. Ontzegelmes van de beste kwaliteit	f 6,—	242. Luxe porseleinen honingpotje, bijenkorfmodel, met deksel	f 1,90
215. Kolbtoestel voor het slingerbaar maken van heidehoning. Het apparaat heeft meer dan 50 vernikkelde pennen precies op celafstand	f 30,—	243. 5 pons honingemmer	f 1,20
216. Ericaborstel, vervangt voor de kleine imker een kolbtoestel ...	f 10,—	244. 10 pons honingemmer	f 1,65
217. Dubbele honingzeef van ons bekende model	f 9,—	245. 25 pons honingemmer	f 2,90
218. Kaasdoek voor het zeven van honing, 75 x 75 cm	f 1,20	246. 50 pons honingemmer	f 4,75
219. Honingspatel, voor het uitschep-
pen van gekristalliseerde honing,
oersterk en roestvrij, zolang de
voorraad strekt	f 7,50	247. Raathoningdoosje met cellofaan-
venster en bedrukt met aan-
trekkelijke tekst, per 10 stuks ...	f 2,20

FLACONS, HONINGEMMERS

238. Omniaflacon met plastic opdruk-
deksel, inhoud 450 gram, in het

HONINGETIKETTEN

250. Blauw etiket, per 100 stuks ... f 2,25
251. Etiket in kleurendruk, ons nieuwe
etiket, per 100
 f 2,25 || 252. Etiket voor honingbokalen, per 100 | f 2,25 |

GOEDE DINGEN

BIJENHUIS - WAGENINGEN

TEL. 08370-2863 — GIRO 823276

MAANDSCHRIFT VOOR BIJENTEELT. Adres redactie en administratie: Bijenhuis, Wageningen. Redacteur: G. v. d. Weert, Commissie van Redactie: W. Assink en H. G. Maagendans. De niet van redaktiewege geplaatste artikelen vertolken de mening van inzenders en geven niet altijd het inzicht van de redactie of het hoofdbestuur weer. Alle stukken aan het Bijenhuis te Wageningen, ook opgaven en betalingen van advertenties en speurbijlages. Giro 84 68 01.

Herinneringen uit de eerste imkers-jaren van een onbekende inzender, nu 50 jaar geleden

In de zomer van 1915, om juist te zijn de 16de juni, kreeg ik van mijn oom P. een korf bijen cadeau, een flinke nazwerm welke dankbaar werd aanvaard. Het was een mooie grote korf en boven het vlieggat prijkte een kartonnen plaatje met het opschrift „Andertje 16 juni”.

Andertje betekende, wat wij nu noemen, nazwerm. In onze tuin op een beschutte plaats tegen de heg werden 4 paaltjes geslagen en hierop een behoorlijke kist zonder deksel plm. 50 cm. van de grond. Hierin werd de korf geplaatst. Mijn imkersloopbaan nam een aanvang op goede fundamenten. Wij woonden op goede klei (Oldambt Groningen) met veel honinggevende gewassen als koolzaad, mosterd, radijs en in de verte, zeeaster. Het was dan ook een genoegen te zien hoe dit volk zich ontwikkelde en de ruimte moest al spoedig met een opzetting worden vergroot. Half september woog het dan ook 42 pond. Alhoewel feitelijk te zwaar, werd zonder twijfel besloten om het te overwinteren. Als dank voor mijn besluit kreeg ik van mijn oom een heidevolkje als toegift, gewicht . . . 11 pond, wel een bewijs dat de heidedracht dat jaar ook niet best was geweest. Al ras werd begonnen dit volkje te voeren met suiker en blanke stroop uit de bakkerij van mijn vader. Suiker was moeilijk te krijgen want we zaten immers midden in de eerste wereldoorlog. Met moeite en veel steken kreeg ik het op een gewicht van 23 pond. Zoals ik reeds zei met veel steken, want dit volkje was abnormaal steeklustig, waar het bij het dagelijks voeren terdege blijf van gaf. En zo werd het voorjaar 1916. Beide volken overwinterden best en ontwikkelden zich voorspoedig, vooral korf no. 1.

Zondag 9 mei 1916. Mijn vader deelde mij mede — het was in de voormiddag — dat Karel Steen te Drieborg (Gr.) 6 korven met bijen te koop aanbod en droeg mij op deze maar eens te zien en zo mogelijk te kopen. Dat was niet aan dovemansoren gefluisterd en zo toog ik dan in de namiddag naar Drieborg. Op de fiets van mijn oudere broer en omdat deze fiets voor mij te hoog was (ik was toen 12 jaar) moest het zadel worden afgenomen en een zak om de buis als zitplaats dienen. De onmisbare pijp, tabak

en kap gingen in een linnen zakje aan het stuur gebonden, mee. U zult kunnen begrijpen dat ik er meteen de vaart inzette op mijn plm. 20 km. lange tocht naar Drieborg, om deze koop niet voor mijn neus weg te laten snoepen door een andere gegadigde. Het adres was spoedig gevonden, Karel Steen, café en barbier, tabak en sigaren en ik kon dus zo naar binnen gaan. Op mijn vraag of de bijen (iemen) nog te koop waren kreeg ik gelukkig een bevestigend antwoord.

Op de vraag of ik ze wel even mocht zien, antwoordde Steen zeer verwonderd (voor mij toen nog onbegrijpelijk) „jawel mien jong dat mag wel, wilt doe diej den koopm??” Ik antwoordde „Ja, als ie der nait te duur mit binnen”. Ik ging daarop naar de fiets en haalde het zakje met de attributen. Deze moesten toch wel even door Steen worden bewonderd en vooral de pijp had veel belangstelling en verwonderd zei hij „Kerel, jong smookst doe ook”. Ja zei ik, alain bie d'iemen! Het was ook voor mij een mooi pijpje met stenen kop en dus erg breekbaar, dat bleek wel want de pijp viel uit handen van Steen en . . . natuurlijk in diggelen. „Och nait zo arg mien jong, scharven brengen geluk, krigst van mie nije weer, ik heb ze ja zulf te koop”. En zo met mijn nieuwe pijp en gestopt ging het naar de bijen. De stal met korven bestond uit 6 volken, dus had ik geen keus. Allen leken fris en gezond alhoewel nog niet met aanbouw van raten begonnen. Stuk voor stuk werden de korven door mij onderzocht op aanwezig broed, door de raten, na wat rook, van elkaar te buigen.

Dit lokte de vraag uit van Steen „Waarom dust dat mien jong?” Waarop ik ten antwoord gaf „Om te zain of ze ook broed hebben.” Nou dat bleek in orde, wel wat laat dat voorjaar, maar allen in broed. Steen heeft zich tijdens mijn (deskundig) onderzoek danig verkneuterd en verbaasd (wat pas veel later tot mij doordrong) en op de vraag wat ze moesten kosten antwoordde hij genoegelijk „Veur die, zes gulden per stuk mien jong”. U begrijpt dat voor mij de koop al gesloten was, maar toch probeerde ik, zoals een echte handelaar betaamt, nog een guldentje af te dingen, wat echter niet mocht gelukken. De koop werd dan ook, zoals handelaars gewoonte

is, met handslag bezegeld en gezegd dat de volgende dag de bijen zouden worden opgehaald. Ik kreeg van Steen nog een flesje citroenlimonade en keerde verheugd huiswaarts. De volgende dag, maandag 10 mei, werd door mijn vader en mij een bijenstal gebouwd van palen, gaas, asfaltpapier, latten en planken voor 20 korven onder en boven 10 stuks. We hadden het daarbij erg druk want alles moest tegen de avond klaar en het was warm die dag, want het asfaltpapier was haast niet te verwerken, maar klaar kwam hij. In de vroege avond gingen mijn vader en ik dan ook op weg naar Drieborg om de bijen op te halen met de bijenwagen van mijn oom. Bij Steen aangekomen keek deze wel zeer verbaasd op en hij zei tegen mijn vader „Nu man de bijen zijn er nog en ik heb ook verder geen koper gehad, dus je kan ze mee krijgen, maar een en ander heb ik toch niet au serieux genomen en min of meer als een grap beschouwd, want met een jongetje van 12 jaar doe je toch geen echte zaken, waar of niet? Dit moest mijn vader dan ook volledig toegeven maar we kregen ze mee en aanvaardden de terugtocht, een zeer koude avond, waar mijn vader nog een zware verkoudheid van overhield. Vol trots ging ik verder met mijn nieuwe aanwinst. Veel ervaring in de behandeling van bijenvolken had ik niet en deze deed ik op bij mijn oude imkervriend Jan Wever van Winschoten, een oude rot in het vak, die zijn groot aantal volken bij ons in het naburige dorp des zomers had staan en die mij met raad en daad vaak bijstond, alsmede van mijn oom, die ook in het dorp Oostwold woonde en over een behoorlijk aantal volken beschikte. Vaak was ik daar behulpzaam met het afjagen van zwermen, omjagen en voor de doek jagen enz. waarvan ik veel leerde. Maar nu moest ik verder met mijn bijen, veel moest worden aangeschaft, zoals korven, opzettingen, doeken korfkrammen enz. Diverse dingen werden aangekocht bij Meier van Termunten en Berend Wolf van de Zomerdijk (bij Woldendorp). Korven kostten per stuk één gulden, opzettingen 20 cent, korfdoeken 20 cent, krammen 3 cent, alles in buitengewoon goede staat. De zwermtijd brak spoedig aan en de korven werden schoongemaakt, geveerd en van spijlen voorzien.

4 juni. korfvolk no. 1 was ook de eerste die een flinke bromzwerm gaf die werd gehuisvest in een der aangekochte korven en 's avonds in de stal geplaatst. De 10de juni was het hek van de dam en de een na de andere zwerm moest worden geschept, direct in de klaar gemaakte korven. Al wat zwerm was werd gehuisvest en na de zwermtijd bedroeg het aantal totaal 28 stuks, veel grote doch ook veel (te) kleine. U ziet, ik moest nog heel wat leren. Alles ontwikkelde

zich, mede door goed weer en goed drachtgebied echter goed. Imkerscontacten werden eens per week gemaakt en gedachten uitgewisseld, samen met mijn oom waren wij op bezoek bij o.a. Jan Vennema, Jan Doornbos, Willem Baas, Berend Snoek, allen uit de directe omgeving, alsmede Geert Ottens te Finsterwolde en Jan Speelman te Nieuwe Beerta, van wie wij veel leerden. Ik werd opgenomen als lid van de vereniging „Oldambt en Westerwolde" een onderafdeling van de Ver. tot Bevordering der Bijenteelt te Wageningen. Eventuele imkersbehoeftigheden als beroker, bijenkap etc. werden aangekocht bij Beil te Dinxperlo.

Half juli werden voorbereidingen getroffen om de volken naar de boekweit en heidevelden te verhuizen. Plaats Gbr. Engelkes te Wessingtange (bij Sellinger) Westerwolde (Gr.). Een rijk drachtgebied met boekweit, veen- en zandheide ook over de nabij gelegen grens van Nederland - Duitsland. Dit drachtgebied had dan ook maar één ding tegen n.l. al wat imker was trok af op dit gebied tot uit de verre omgeving, als vliegen op de stroop, of beter gezegd „als bijen op de honing" met alle gevolgen van dien. Vaak stonden op deze plaats om en bij de 1200 korven in lange rijen bijeen en op minder dan 500 m. nog eens enige honderden, om van andere plaatsen in de directe omgeving als Zuidveld en Hasseberg maar te zwijgen. 2000 korfvolken was dan ook geen zeldzaamheid. Iemschoelen waren er bij de vleet, aarden wallen van plm. 80 cm. hoog, begroeid met bomen en hakhout, steil afgestoken en de ondergrond netjes vlak gemaakt zodat de korven meteen konden worden geplaatst, zonder planken of iets dergelijks. Onervaren als ik was trok ook ik mee naar deze plaats. En alzo werd dan ook ruim half juli de tocht aanvaard. Wij vertrokken om plm. 9 uur in de avond, mijn 28 volken en verder de wagen volgepakt met volken van Berend Snoek, een grote wagen vol. Op deze tocht over een afstand van plm. 30 km. werd 2 à 3 keer halt gehouden bij een café om mens en dier inwendig te verzorgen. Hiervoor waren vaste halteplaatsen b.v. Harm Hazelhof (bijgenaamd Harm Loeks) te Wederveer, Schober te Vlagtwedde en Bergman Jipsinghuizen. Deze mensen werden dan 's nachts uit bed getrommeld en waren hiertoe gaarne bereid. Opmerkelijk waren wij, volgens caféhouder Hazelhof, tot nog toe de eerste, maar dat had, wat later bleek, dan ook zijn oorzaak. Veel imkers hadden een nieuw gebied in Drente opgezocht, mede als gevolg van slechte oogsten te Wessingtange, waarvan wij dat jaar profijt trokken. Wij vervolgden onze reis en kwamen, na eerst nog een paar km. door zand en plassen ploeteren, 's morgens om 5 uur ter plaatse. Gastvrij werden wij eerst onthaald

op koffie en . . . eigen gebakken witbrood, wat beter smaakte dan ons mobilisatie bruinbrood.

Toen werden de volken ter plaatse gezet, een goede dracht en goed weer toegewenst en de terugtocht aanvaard. Bijna de klok rond waren wij dan weer thuis. In de eerste helft van augustus brachten wij een bezoek aan de bijen, het weer was tot nu toe behoorlijk goed geweest en onze verwachtingen waren dan ook hoopvol.

Ter plaatse gekomen bleken alle verwachtingen te zijn overtroffen. We hadden opzettingen tekort en enkele kregen een kuil onder de korf als voorlopige bergplaats. De korven waren reeds behoorlijk zwaar en . . . de grootste dracht van de heide moest nog komen. We kwamen dan ook woorden tekort om uiting te geven aan onze blijdschap. Diverse volken hadden echter gezwermd, maar door de goede zorgen van Engelkes, die ook het beheer over onze bijen had, was dit zo goed en kwaad als dit ging, geregeld.

7 september werd weer een bezoek aan de bijen gebracht en moesten ze worden gewogen. Het weer was al die tijd goed geweest en de korven waren loodzwaar en spekvet, de meeste door mij niet te tillen. Het gewicht lazen we af op een unster, mijn oom tillen en ik aflezen. Mijn korfvolk no. 1 (wat drie zwermen had gegeven) woog 82 pond, eerste zwerm 78, tweede zwerm 61, derde zwerm 38 en vervolgens de anderen 75, 72, 64, 32, 36, 28, 68 enz. Met moeite konden 10 (vaak te zware) wintervolken uitgezocht worden. 15 september gingen we de volken ophalen.

Buiten de wintervolken werden alle volken dood gezwaveld (later leerde ik wel anders) standgeld à 10 cent per stuk betaald en de terugreis aanvaard, meer dan tevreden, dan spreekt vanzelf. Tien volken werden dus in de stal geplaatst, voeren was niet nodig, de lichtste woog nog 28 pond.

Begin oktober was het algemene honing afleveren te Winschoten bij hotel Groeneveld. Dan was de opkoper Simons van Hogezaand met vaten, stampers enz. aanwezig. Diverse imkers uit de omgeving waren die dag aanwezig om hun honing te slijten. Belangstellende en misschien ook wat jaloerse blikken werden op onze voller wordende vaten met honing geworpen door anderen, die de Drentse velden hadden gekozen, met als gevolg het volgende jaar weer een stormloop naar Wessingtange, want op deze velden hadden de volken maar matig gewonnen.

Van mij werden 16 korven uitgebroken met een totaal gewicht van plm. 320 kg. De prijs was 80 cent per kg. ruw gewicht, opbrengst f 256,—, een heel bedrag voor die jaren. Twee korven met honing waren bestemd voor eigen gebruik

en raathoning. De prijs van raathoning was door de regering (prijsbeheersing) vastgesteld op f 3,50 per kg.

Mijn eerste imkersjaar werd dus direct een succes, of speelden de navolgende spreekwoorden daarbij een rol ? ?

Het eerste bijenvolk moet je zijn gegeven (van mijn oom). Veel varkens maken de spoeling dun (teveel volken op een hoop). Een goed begin is het halve werk; maar het is niet alles goud wat blinkt, imkerij bleef echter mijn belangstelling behouden en ik hoop er nog jaren van te mogen genieten.

Noot van de redactie: We hebben helaas in de administratie niet meer kunnen terug vinden wie dit bijzonder aardige historische artikel heeft ingezonden. Misschien wil de inzender zijn naam en adres nog even aan de redactie bekend maken. Voor de jongere leden, die de korfteelt niet meer kennen, doet de mededeling dat de 10 op te zetten wintervolken eigenlijk te zwaar waren wellicht wat eigenaardig aan. De volken die werden opgezet waren als regel 25 pond zwaar. Deze volken kwamen, zoals de aloude imkerspraktijk had bewezen, goed door de winter. Zowel de lichtere als de zwaardere korven werden uitgebroken. De mooiste stukken werden als honing in de raat opzij gezet, de rest werd in een ton gestampt om daarna verder te worden verwerkt. Uit het verhaal blijkt, dat de z.g. bijenschansen, vooral bekend uit het Gooi in Groningen — misschien in een iets andere vorm — ook voorkwamen.

IN MEMORIAM

Heden ontvingen wij het droevige bericht van het zeer plotselinge overlijden van onze secretaris de heer

J. RABBINGA

Onze vereniging heeft door het overlijden van de heer Rabbinga een zeer actief bestuurslid verloren. Vooral de laatste drie jaar dat hij secretaris was heeft hij veel werk voor onze vereniging gedaan.

Als vriend, collega en secretaris zullen wij hem dan ook heel erg missen.

Namens het bestuur der afdeling Kampen en omstreken,

G. Boer, wnd. secretaris

UIT DE JAAGKIEPS

DE PIL VOOR BIJEN

Dr. Jean Louveaux, directeur van het bijeninstituut te Bures-sur-Yvette in Frankrijk, hield een lezing over „De bijenteelt van morgen". We vertalen uit *Revue Française d'Apiculture* wat deze onderzoeker over het zwermen zei:

De methoden, die we tegenwoordig gebruiken om het zwermen in de gewenste banen te leiden zijn ingewikkeld en niet afdoende. Dat komt doordat we nog niet helemaal precies weten welke fysiologische processen er achter het afkomen van een zwerm werken. Na een kort overzicht te hebben gegeven van wat we daarover wél weten, ging de geleerde spreker verder: Als het onderzoek ons te zijner tijd daartoe de middelen verschaft, zal de beheersing van het zwermen door biochemische middelen mogelijk zijn. Door de resultaten van het onderzoek zal dan „de pil" voor bijen ter beschikking van de imkers komen. Ze zullen hun bijen dan op elk gewenst moment deze „pil" kunnen toedienen, die in 90 tot 95 procent van de gevallen het zwermen zou kunnen voorkomen, wat voor de gewone imkerspraktijk meer dan voldoende zou zijn. Als de imker bevrijd wordt van de zorgen, die het zwermen hem geeft, zou hij zich kunnen wijden aan taken, die rendabeler zijn dan het scheppen van zwermen.

Duur oudejaars-vuurwerk

De overbuurman van een imker in Oost-Duitsland gooide op de oudejaarsavond acht stukken vuurwerk uit zijn raam. Ze explodeerden bij de twintig bijenvolken van de imker. Reeds in de middag van oudejaarsdag had de buurman zo'n ding afgestoken en de imker had hem toen gevraagd om 's nachts, bij de jaarwisseling, deze pret een beetje verder van zijn bijen uit te leven. De buurman was dus gewaarschuwd, maar hij stoorde zich daar niet aan. Het vroor die oudejaarsnacht drie graden en door de explosies bruisten alle twintig bijenvolken sterk en langdurig op. De buurman was niet verzekerd tegen wettelijke aansprakelijkheid. Hij ondertekende een verklaring dat hij bereid was tot schadevergoeding van 562 Mark, maar een paar dagen later herriep hij die verklaring. De imker trachtte tevergeefs betaling te krijgen. Toen het tot een proces kwam diende de buurman een

tegenverklaring in en hij vroeg de imker te veroordelen om zijn bijen op een andere plaats te zetten, minstens op honderd meter afstand. Hij voerde hierbij de gewone argumenten aan: bijensteken en bevuild wasgoed. De rechter veroordeelde de buurman echter tot betaling van de schade ten bedrage van 562 Mark aan de imker en bovendien tot betaling van de kosten van het geding. De eis van de buurman om de bijen te verplaatsen werd afgewezen. De zaak werd tot de hoogste instantie uitgevochten, maar het vonnis bleef onveranderd.

We maken onze lezers er wel even op opmerkzaam, dat dit proces werd gevoerd op grond van de in Oost-Duitsland geldende rechtsregels! G.K.Z. juni.

De zwerm

Dick en zijn vrouw Dora waren onze onderwijzer en onderwijzeres en de hemel zij hen genadig voor wat ze hun leerlingen hebben aangedaan. U zoudt me verbijsterd aankijken als ik u dat allemaal vertelde. De meisjes kregen nog meer afstraffingen dan de jongens. Dora placht tegen haar man te zeggen: geef ze er goed van langs en met alle kracht waarover je beschikt want ze hebben huiden als olifanten. De meisjes wensten dat dat waar was! Als een jongen een pak slaag kreeg kwam Dora uit haar klas om toe te kijken en na de tuchtiging zei ze tegen de ongelukkige: dit zal je méér goed doen dan een maaltijd met gebraden kip.

Evangeline was hun beider dochter. Ze kreeg minstens zoveel ransel als de andere meisjes. De zwerm nestelde zich achter het behang van de slaapkamer van Dick en Dora, boven hun bed. Overal krabbelden bijen rond, de meeste in het bed. Dick en Dora vroegen mij om te komen. Ik maakte de openingen waardoor de bijen binnenkwamen wat groter en ik gaf de bijen gelegenheid tot een massale aanval. Ik vertelde Dick en Dora iets over mensen die een steek in de ogen kregen en blind werden, van mensen die stikten tengevolge van steken op hun hals en ik vertelde over de gestoken geit, die opzwol tot het dubbele van zijn normale grootte. Ik zei dat ik wel terugkwam.

Dick ging naar een andere imker, maar die weigerde prompt om buiten zijn eigen gebied te werken. Die ongeschreven wet, die dat verbiedt, is erg belangrijk. Alleen de plaatselijke imker heeft recht op de fles met geestrijk vocht, die de beloning is voor het verwijderen van een zwerm.

Dick en Dora ondergingen al deze smaad en ze waren al van plan hun huis te verkopen. Toen kwam Evangeline naar me toe. De volgende dag waren alle bijen verdwenen. Evangeline en ik leefden daarna nog lang en gelukkig.

Bijenkoorts

Dokter Miller had dertig bijenvolken. Er was zware dracht geweest, maar er was een eindeloze stroom van grieppatiënten en hij had het erg druk. De wachtkamer zat vol. De assistente zei: Lady Kindred is er. Ze komt niet voor zichzelf maar voor haar man, Sir John. Ze wil u raadplegen omdat u imker bent en het heeft iets te maken met de bijen van Sir John. Dokter Miller kende Lady Kindred. Ze was erg knap maar niet erg intelligent. De waarheid is dat ze maar heel weinig verstand had. Wat de natuur haar teveel had gegeven aan uiterlijk schoon, had ze bezuinigd op haar geestelijke vermogens.

Lady Kindred kwam de spreekkamer binnen. Ze zag er bezorgd uit. Ze zei: ik probeerde mijn man zelf naar u toe te krijgen, dokter, maar hij wil niet. Sedert hij bijen heeft gedraagt hij zich erg vreemd. Hij besteedt al zijn vrije tijd aan zijn bijen. En zijn manier van doen is... wel, ik denk dat hij een beetje gek wordt. Als we een autotocht maken stopt hij bij ieder klaverveld. Hij stopt als hij een paar paardebloemen ziet. Dan stapt hij uit en knielt erbij neer. Ik ben hem een paar keer achterna gegaan. En wat denkt u dat ik hem hoorde fluisteren? „Dat is een Italiaan”. En een andere keer hoorde ik hem zeggen dat de Kaukasiërs zijn veld bewerkten. Ik vroeg hem of hij zich wel goed voelde. Hij zei dat hij misschien een beetje bijenkoorts had. Ik krijg geen redelijk woord uit hem. En nu heeft hij een bijenkast in onze slaapkamer gezet. Vanmorgen riep hij me daarbij. Hij wees een bij aan en zei dat dat de koningin was. Toen vond ik het toch wel tijd om u te raadplegen. Bestaat er een ziekte als bijenkoorts en is die besmettelijk voor mensen? Ik vraag u dat omdat hij nu een boek gekocht heeft. Het heet: besmettelijke bijenziekten. Ik ben bang dat hij nu probeert om zichzelf te genezen. Beste dokter, ik heb dat boek eens ingekeken. Het staat vol verschrikkelijke ziekten. Dokter Miller keek Lady Kindred aan en lachte. U moet zich maar geen zorgen maken. Bijenkoorts is niet dodelijk. Ik heb het zelf ook en ik leef nog steeds. Het is zelfs niet gevaarlijk. Als je bijenkoorts hebt is dat zelfs een teken dat je gezond bent en gelukkig. Maar één ding moet ik u toch wel op het hart drukken: behandel hem zacht en liefdevol. Als u dat doet komt het wel goed met hem. Scottish juli.

Hoe glimlacht de gouverneur?

Van honing kunnen een heleboel dranken worden gemaakt. Sommige, zoals honingmede, zijn zo oud als de menselijke geschiedenis. Andere, zoals „Honingbisschop” genoot men in de tijd van Charles Dickens. Weer andere, zoals „De glimlach van de gouverneur”, zijn modern. De

Amerikaan Whitehead verzamelt al die recepten. Van de congressman Mitchel kreeg hij het recept voor de glimlach van de gouverneur. Hier is het:

Een groot glas koud sinaasappelsap.

Een of twee koude ongekookte eieren.

Drie eetlepels honing.

Samen duchtig kloppen of nog liever mengen met een mixer.

Ervan nippen.

Glimlachen.

Scottish oktober.

Onzin...

Tot nu toe geloofde ik, dat we onze kostelijke honing aan de bijen te danken hebben. Daarom vond ik deze kleine zomers zo sympathiek. Zelfs als ik des zomers op een terrasje zat zoet gebak te eten. Maar nu zijn de bijen belangrijk in mijn achting gedaald. Want bij het ontbijt lees ik op de honingpot met dat voedzame voedsel dat de inhoud uit Imkershoning bestaat. Die heren maken dus zelf dat zoete goed. Of is dit alleen maar een wat ongelukkige aanduiding? Als dat niet zo is, dan zien we straks ook slagerskarbonade of slagersbiefstuk in de winkels.

Dat stond in de Graftschafter Nachrichten en dr. Evenius noemt in ADIZ oktober de aanduiding „Imkerhoning” onzin. Hoewel niet in strijd met de (Duitse) Warenwet.

Uw rubriekschrijver is zo vrij met zijn vriend Evenius van mening te verschillen. Hij ziet er een meer of minder gelukkige poging in om verschil te maken tussen het massaproduct industriehoning en de tafelhoning, die men bij de imker koopt.

In de Bremer Nachrichten stond dat een honing-handelaar 150 Mark boete kreeg omdat hij in 1967 10.000 kg chinese honing in potjes deed en op het etiket vermeldde: Florida Honing. Ten overvloede stond er op het etiket nog een tak met sinaasappelbloesem afgebeeld. De koopman vond dat de rechter begrip moest tonen voor zijn handelwijze. De woorden Miel Florida waren in overdrachtelijke zin bedoeld en ze betekenden zoiets als „zonneshijn”. Dit gebrek aan fantasie van de rechter kostte hem dus 150 Mark. Maar die zal wel dubbel en dwars uit die tien ton honing gekomen zijn.

Uit het bovenstaande blijkt wel wat er honing-handelaren zijn, die het met de aanduiding op het honingetiket niet zo nauw nemen. Is het dan werkelijk „onzin” dat de imker probeert het publiek duidelijk te maken dat het bij hem tafelhoning koopt van een hoogwaardige kwaliteit en geen massaproduct waarvan het niet weet hoe dikwijls het is verwerkt en verhit en „be-handeld”?

Geestelijke armoede

Er zijn maar weinig mensen die in staat zijn in hun levensonderhoud te voorzien door het houden van bijen. Veel groter is het aantal van hen, dat erin slaagt om door het houden van bijen hun inkomsten uit anderen hoofde wat aan te vullen. Maar wie maar één of een paar bijenvolken houdt vindt daarin een uitdaging voor zijn vindingrijkheid, opmerkzaamheid, geduld en nieuwsgierigheid. Vroeger was er armoede aan stoffelijke goederen. Maar de armoede van de toekomst zal geestelijke armoede zijn: verveling. Iedere imker is zedelijk verplicht om deze geestelijke armoede te lenigen en om die verveling te vervangen door levensvreugde. Hoe zouden ze dat beter kunnen doen dan door hun medemensen in te leiden in de mysteries van het bijenvolk? Als we het houden van bijen eenmaal uit deze gezichtshoek bekijken is het een hobby met onbegrensde mogelijkheden, iets van veel meer waarde dan alleen maar het produceren van een aantal potjes met honing. Dit nam Irish juli over uit Bee Craft.

Broedkamer?

Men doet er verkeerd aan de onderbak van een bijenkast broedkamer te noemen. Die naam broedkamer is verkeerd gekozen en ze komt niet overeen met het gebruik, dat we van de verschillende onderdelen van een bijenkast maken. De fabrikanten van bijenkasten bewijzen vooral de beginners een slechte dienst als ze de onderbak „broedkamer” noemen. Er zijn twee of drie bakken nodig om sterke volken voldoende ruimte te geven voor de opbouw van het broednest en voor het opbergen van hun voedselreserves voor de winter. Scottish juli.

Vermageringskuur koningin

Irish augustus vertelt ons, dat de onderzoekers Morse, Dyce en Young van de Cornell Universiteit zorgvuldig de koninginnen gewogen hebben van bijenvolken, die zwermplannen hadden. Ze hebben vastgesteld dat het gewicht van de koningin met 40 procent vermindert tussen het ogenblik waarop ze koninginncellen belegt en het tijdstip waarop die koninginncellen verzegeld zijn. Maar binnen tien dagen na het zwermen haalt de koningin die vermagering met veertig procent weer in. De mening van de oude imkers, dat de koningin in de zwermtijd drastisch diëet houdt, is dus juist gebleken.

Moeilijk lachertje

Question: How do bees dispose of their honey?
Answer: They cell it!
Dit grapje vonden we in Bee Lines-ABJ aug.

De gein van een geestige woordspeling in een vreemde taal gaat meestal verloren als men die vertaalt. Amerikaanse imkers, die hun honing niet zo gemakkelijk kwijt kunnen, begrijpen het best.

De vraag luidt: Hoe raken de bijen hun honing kwijt?

Antwoord: Ze bergen het op in hun cellen.

In de gesproken taal klinkt het woordje cell (opbergen in de cellen) net als het woordje Sell (verkopen).

Warme stank...

We hebben in de jaakieps al enige malen berichten overgenomen over het streven van vele Duitse imkers om hun volken op twee broedkamers, dus „koud” te overwinteren. In hun enthousiasme om hun eigen inzicht te doen zeggivieren praten de voor- en tegenstanders dikwijls langs elkaar heen. Imker Schöneberg vertelt in Rheinische oktober dat hij het met de voorstanders van de koude overwintering niet eens is, maar hij neemt niet de moeite om de argumenten van zijn tegenstanders te ontzenuwen. Zijn artikel is wat we noemen „emotioneel geladen”. Hij herinnert zich nog de bittere kou waaraan hij in Frankrijk gedurende de eerste wereldoorlog blootgesteld was. Hij is dus niet jong meer! Hij zegt: Je werd toch pas weer mens als je in een goed afgesloten ruimte kwam. Na dit „argument” voor het overwinteren van de volken in een zo klein mogelijke ruimte eindigt hij zijn ontboezeming met de kreet: Beter warme stank dan koude ozon!

Drie goede tips

In het decembernummer 1968 namen we een artikeltje over uit Scottish, waarin de imker A.L. de drie beste raadgevingen publiceerde voor zijn collega's. Hierover kregen we — met veel vertraging, waarvoor onze verontschuldiging — van de heer Mulder te Oosterbeek een vriendelijke brief.

De heer Mulder is het niet eens met de eerste tip om tijdens of kort voor de voorjaarsdracht de achterblijvers onder onze volken te versterken met verzegeld broed uit de sterke volken. In tegenstelling tot onze Schotse collega vindt de heer Mulder, dat men nimmer sterke volken broed mag afnemen voor of bij het begin van de dracht. De sterke volken zullen honing halen en nog méér als ze de haalbijen en/of broed van de zwakke broeders krijgen. Na de dracht kunnen de lege kasten van de zwakke volken dan prachtig gebruikt worden om de dan zeer sterke volken te splitsen, waarbij dan tevens jonge moeren kunnen worden gekweekt. Aldus de heer Mulder.

Ja, in vroeger jaren wilden de imkers graag alle volken even sterk hebben. De volken waren dan ook allemaal ongeveer tegelijkertijd zwermrijp. Voor de behandeling vonden ze het prettig als van alle volken het zwermen ongeveer gelijktijdig achter de rug was. Ook tegenwoordig zijn er nog tal van imkers die het belangrijk vinden, dat ze alle volken op één dag kunnen kunstzwermen en dat ze van alle jongemoersvolken op één dag de doppen kunnen breken. Anderzijds zijn er ook imkers, die deze ordelijkheid graag prijsgeven omdat ze vinden dat ze daardoor meer honing krijgen, terwijl ze minder transportkosten hebben naar en van de drachtgebieden. En, zeggen ze, in zekere zin bereiken we dan toch de ordelijkheid in de bedrijfsvoering van de oude imkers, omdat we, na het verenigen van de zwakke volken met de sterkere, alleen maar sterke volken hebben, die immers óók tegelijkertijd zwermrijp zijn.

We zijn blij dat de heer Mulder zijn mening stelde tegenover die van onze Schotse collega. Ook tegen de tweede tip heeft de heer Mulder bezwaar. Onze Schotse vriend zegt in die tweede tip dat het goed is om een volk met onbevuchte koningin een raam met eitjes te geven. Dit heeft een tweeledig doel. Als de koningin verloren mocht gaan, bouwt het volk binnen een week redcellen op de ingehangen eitjes. Als de koningin aarzelt om met leggen te beginnen, heeft het inhangen van een raam eitjes dikwijls tot gevolg, dat ze spoedig begint te leggen. Aldus onze Schotse collega. De heer Mulder tekent hierbij aan: Voor mij géén raam met eitjes inhangen. Wat heb ik aan een leggende onbevuchte koningin?

De beknoptheid van de raadgevingen van de Schotse imker heeft hier, vrezen we, tot een misverstand geleid. We denken, dat hij het volgende heeft bedoeld. We maken van een volk een kunstzwerm. Inplaats van één volk hebben we er nu twee. Van die twee krijgt één de bevruchte oude moeder. Het andere volk moet een jonge moeder kweken. Na dertien dagen breken we alle doppen uit dat volk als het een jonge, onbevuchte koningin heeft. Over deze jonge, onbevuchte koningin gaat het in dit geval. Zij wacht vaak erg lang met het leggen van eitjes, ook al is ze inmiddels bevrucht geworden. Dikwijls wacht ze daarmee tot alle broed van de vroegere moeder is uitgelopen. (Een jonge moeder legt niet in een vuil nest, zeiden de oude imkers.) Onze Schotse imker geeft nu de raad om in dat volk een raam met eitjes te hangen. Is de jonge moeder op de bruidsvlucht verloren gegaan, dan ziet de imker dat binnen een week: hij vindt redcellen op de ingehangen eitjes. Is ze echter aanwezig en bevrucht, dan zou ze door het ingehangen raam met eitjes geprikkeld worden om zelf óók aan de leg te gaan en daarmee

niet te wachten tot al het oude broed is uitgelopen.

Het verheugt ons, dat wij aan de hand van de brief van de heer Mulder deze nadere toelichting konden geven en wij danken hem voor zijn verhelderende opmerkingen.

Verenigen in het voorjaar?

Natuurlijk moesten we aan de brief van de heer Mulder denken toen we Adiz september lazen. In een artikel met veel cijfers en een paar grafieken zegt imker Stolz in dat nummer niet veel goeds over het verenigen van volken in het voorjaar: Het verenigen van twee volken lijkt op een shocktherapie. Op het ogenblik van het verenigen merkt men een sterke verbetering op. Het aantal aanwezige bijen schiet omhoog. Maar de volgende dagen zwakt dat al af. Als de acacia bloeit, dus omstreeks begin juni, blijkt dat het resultaat, dat men zich van het verenigen van volken in het voorjaar stelde, uitblijft. De honingoogst, die men van het verenigde extra sterke volk verwachtte, blijft uit. Die honingoogst is niet groter dan die van een goed en sterk uitgewinterd volk. En welke offers brengt de imker voor dit resultaat? Hij winterde twee volken in. Hij offerde één koningin op. Hij had zijn werk met het voeren en verzorgen van twee volken en het werk van het verenigen. Het verenigen van volken in het voorjaar kost geld en arbeid. Het resultaat weegt daar niet tegenop. Beter is het om in het najaar de volken zodanig te verzorgen, dat ze sterk en met veel bijen de winter ingaan. Stolz eindigt zijn artikel als volgt: Nektar en bijenweide zijn er nog genoeg, maar we hebben te weinig bijen en vooral te weinig imkers die de bijen willen hoeden en verzorgen.

Laat kunstraat uitbouwen

Revue Française februari besprak de onderzoeken van Dr. Jodran van het Oostenrijkse bijeninstituut over de invloed van oude raten op de lichaamsafmetingen van de daaruit geboren bijen. Hier volgen enige cijfers.

	Oude raat	Nieuwe raat
afmetingen der cellen	4,90	5,35
gewicht der nymfen	130 mg	152 mg
tonglengte der bijen	6,4 mm	7,3 mm
inhoud honingblaasje	32 mm ³	43,7 mm ³

Als een volk van 60.000 bijen 20.000 haalbijen heeft, kunnen deze op één vlucht 640.000 mm³ nektar naar huis brengen als die bijen geboren zijn uit oude raten, maar 800.000 mm³ als hun wieg bestond uit nieuwe raat. Gerekend over een hele drachtperiode loopt dat verschil er nogal in. De conclusie dringt zich op: vervang de oude raten door nieuwe.

Een verder voordeel van nieuwe raten is, dat de bijen de hele wintervoorraad in een kleinere oppervlakte raat kunnen opbergen. Daartegenover staat, dat oude raten het wintervolk beter beschermen, doordat ze de warmte langer vasthouden. Conclusie: oude raten vervangen door nieuwe, maar doe het met overleg.

Uw rubriekschrijver is zo vrij eraan te herinneren, dat de korfimmers, min of meer gedwon-

gen, óók jaar op jaar hun ratenbouw verjongden. In het licht van de onderzoeken van Jordan lijkt hun bedrijfswijze in dat opzicht erg gunstig.

In hetzelfde nummer geeft de Italiaanse koninginneteler Prana de raad om ieder jaar tenminste twee of drie oude raten per volk door nieuwe te vervangen.

Over een koning en koninginnen met een kleine k en over een echte koningin met een grote K

We konden in de Pers lezen dat er te Veenendaal een bijenkoning op de markt aanwezig was. Er waren - uit - de - aard - der zaak - veel „Koninginnen” doch dat er een bijenkoning bestond, zij het dan een „ongekroonde”, dat wisten wij niet. Wel was deze 91-jarige „Koning” zijnde de Heer E. G. Hooikaas uit Zuilichem met drie gouden medailles omhangen. Eén ervan was van H. M. de Koningin en we lazen dat hij daarvan zei: Deze grote heb ik van de Koningin gekregen op de dag dat ik 60 jaar lang aan bijenmarkten had meegewerkt. Hare Majesteit gaf mij een opdracht: Zorgen dat er een opleving kwam, 'n groter aantal leden voor de vereniging, maar dat is me niet gelukt en dat is jammer”. Aldus de Heer Hooikaas.

Uit bovenstaande mededeling blijkt dat H. M. Koningin Juliana veel belangstelling toont voor de bijenhouderij. Dat stemt ons imkers tot vreugde. Hoe meer belangstelling voor onze nuttige (denk aan de bestuiving) sport, hoe beter. Nu was het ons bekend dat H. M. indertijd zelf ook imkerde. Waarom ook niet? Of H. M. het heden nog doet is mij niet bekend. Hoe we dat aan de weet kwamen? Onze oude imkervriend Gijs Blotenburg, Grensweg 67 te Ugchelen vertelde ons het navolgende: „Ik stond met mijn bijen in een boomgaard. Toen ik met de controle bezig was kreeg ik bezoek van een dame met een kind. Die dame was (toen nog) Prinses Juliana met Prinses Beatrix. Prinses Juliana toonde zeer veel belangstelling voor de bijen en wilde gaarne het naadje van de kous weten. Tijdens de gesprekken deelde zij mij mede niet te spreken van Majesteit, doch alleen maar „Mevrouw”. Aldus

geschiedde. En zoals dat gaat met imkers, die raken nooit uitgepraat als ze met hun bijen over hun bijen bezig zijn. Zo raakten ook wij niet uitgepraat. Het bleek dat H. M. op Soestdijk zelf ook een bijenstal bezat en beheerde. Het bleek me dat H. M. in het geheel geen vrees had voor een angelinjectie, doch haar man wel verklaarde ze. Die ging mee tot de stal, doch verder niet. Zij verzocht mij in de stal te Soestdijk nog eens een en ander met Haar te bespreken. Hoe moet ik dan reizen om daar te komen, was mijn vraag. Dat was geen probleem, want ik zou gehaald worden. En inderdaad, ik ben verschillende malen met H.M. in de bijenstal op Soestdijk werkzaam geweest, zeer tot genoegen. Het was een mooie stal en H. M. was al aardig op de hoogte van de imkerij met al zijn kneepjes. Na afloop informeerde H.M. wat voor loon betaald moest worden.

Niets Majesteit, dat doen wij als imkers gratis voor en met elkaar. Met genoeg denk ik er aan terug. Op mijn jaardag krijg ik sindsdien steeds een geschenk sigaren”.

Aldus onze — nu overleden — imkervriend. Het deed ons genoeg dit eenvoudig verhaal aan te horen. En we zijn het natuurlijk allen hartelijk eens met de opdracht (volgens de Pers) van H. M. aan de bijenkoning (zie boven) „Zorgen dat er een opleving komt en een groter aantal leden voor de vereniging”. En dat is toch wel mogelijk?

G. v. d. Leeden,
Schiedam.

AKTIVITEITEN IN E.E.G.-VERBAND

Besluiten van de derde vergadering van de C.O.P.A.-Werkgroep „Honing”, gehouden op dinsdag 16 september 1969 in Brussel.

Nederland werd vertegenwoordigd door de heren: Maagendans en Hilhorst.

Naar aanleiding van het ontwerp-verslag van de vorige vergadering heeft de Werkgroep zich andermaal duidelijk uitgesproken voor samenwerking in C.O.P.A.-verband en aan de secretaris-generaal van het C.O.P.A. gevraagd het secretariaat te willen verzorgen.

De heer A. Herlitska, heeft hierin toegestemd en zijn medewerker, de heer D. Nolte, beschikbaar gesteld voor het secretariaat van de Werkgroep.

Besloten wordt, dat de verschillende delegaties de gegevens over de produktiekosten van honing in hun land zullen doorgeven aan het secretariaat van de Werkgroep. Gezien de enorme verschillen in de produktieomstandigheden zijn de gegevens van de verschillende landen niet met elkaar vergelijkbaar. Het secretariaat wordt derhalve verzocht uiterst oordeelkundig met de ontvangen gegevens om te gaan.

Besloten wordt voor te stellen voor de uit derde landen te importeren natuurhoning een systeem van heffingen toe te passen in de plaats van een gemeenschappelijk douane-tarief.

Daar deze heffing niet hoger zal kunnen zijn dan het voor 1972 voorziene gemeenschappelijk douane-tarief van 27% ad valorem, stelt de Werkgroep tevens voor bij aanbod van derde landen tegen ongewoon lage prijzen en/of ongewone hoeveelheden aanvullende maatregelen (heffing, kwantumbepanking) aan de grens te nemen.

Aan de Europese Commissie zal worden voorgesteld de inkomsten van de bovengenoemde heffingen in een speciale afdeling van het Europese oriëntatie- en garantiefonds onder te brengen en te besteden voor de algemene doeleinden (onderzoek, voorlichting), welke zullen worden voorgesteld door het interprofessioneel E.E.G.-orgaan voor de honingsector.

Het marktverkeer voor honing binnen de E.E.G. zal volledig vrij moeten zijn. (In elk van de E.E.G.-landen is de consumptie van honing groter dan de produktie).

Deze voorstellen zullen op korte termijn eerst ter goedkeuring aan het C.O.P.A.-presidium worden voorgelegd.

Aan de delegaties wordt in overweging gegeven met de honinghandel kontakt op te nemen over mogelijke interprofessionele maatregelen ter

verbetering van de rentabiliteit. Ter illustratie van de mogelijkheden hiervan is medegedeeld, dat in Duitsland door de consumenten een tweetot driemaal hogere prijs wordt betaald voor de Duitse honing (merkprodukt) dan voor de ingevoerde honing.

Voor de volgende vergadering van de Werkgroep zal ook een vertegenwoordiging van de Vereniging van Honinghandelaren in de E.E.G. (COCCE) worden uigenodigd. Ook zullen dan de betrokken ambtenaren van de E.E.G. worden gevraagd met de Werkgroep te spreken over haar voorstellen. Deze vergadering is gepland op 29 september.

SAMENVATTING

van de 4e vergadering van de C.O.P.A.-Werkgroep „Honing”, gehouden op 7 oktober 1969 in Brussel.

Van Nederlandse zijde werd aan deze vergadering deelgenomen door de heren H. G. Maagendans en P. T. Hilhorst.

Desgevraagd deelde de voorzitter, de heer R. Borneck, mede, dat bij het formuleren van het voorstel van de Werkgroep inzake de E.E.G.-marktregeling voor honing — in afwijking van het standpunt van de vorige vergadering — besloten is bij te lage marktprijzen aanvullende maatregelen te vragen met het oog op de invoeren uit de landen, die de G.A.T.T.-overeenkomst niet ondertekend hebben.

Vervolgens wordt medegedeeld, dat bij de behandeling van dit voorstel in het Presidium van het C.O.P.A. op 2 oktober 1969 door enkele sprekers bedenkingen zijn geuit ten aanzien van het nieuwe aspect ervan te weten: de opbrengsten van de invoerheffingen op honing in een afzonderlijk deel van het Europese Fonds te brengen en door een interprofessionele commissie voorstellen te laten doen inzake de aanwending van deze gelden in de sector.

De voorzitter van de Werkgroep heeft het Presidium toch kunnen winnen voor dit voorstel. Het zal nu worden voorgelegd aan de heer Dr. S. L. Mansholt, vice-voorzitter van de Europese Commissie.

Overeenkomstig het besluit van de vorige vergadering is het voorstel voorts besproken met een vertegenwoordiging van de honingimporteurs/handelaren.

Van de zijde van de Duitse honinghandel — woordvoerder de heer Kraemer — is sterk bepleit aan het voorstel toe te voegen, dat de invoer van honing uit derde landen (behoudens de invoerheffing) vrij zal zijn.

Hoewel van producentenzijde er bij herhaling op is gewezen, dat dit vanzelfsprekend is en dit

ook in alle marktregelingen is vermeld, bleef men vasthouden aan het voorstel.

Na een uitvoerige discussie, waarbij vele zaken aan de orde kwamen, heeft de Werkgroep besloten het eerste deel van zijn voorstel als volgt aan te vullen (het nieuwe gedeelte is vet gedrukt): De Werkgroep „Honing” verzoekt de Commissie van de E.E.G. :

in het kader van het bepaalde over de vrije handelsverkeer voor honing met derde landen en met inachtneming van het verder vermelde inzake aanvullende maatregelen aan de grens bij een ernstige marktverstoring in de plaats van een gemeenschappelijk douanetarief een heffing **ter hoogte van het douanetarief** te leggen op de ingevoerde honing.

Met de overige elementen van het voorstel van de Werkgroep n.l. de eventuele aanvullende maatregelen en het reserveren van de inkomsten van de heffing voor de sector kan de vertegenwoordiging van de handel zich na enige bespreking wel verenigen.

De vertegenwoordiging van de handel zegt toe

te zullen bevorderen, dat hun organisatie een soortgelijk voorstel inzake de E.E.G.-marktregeling voor honing zal doen aan de Europese Commissie.

Vervolgens wordt besproken het voorstel van de Europese Commissie inzake algemene voorschriften betreffende de denaturering van suiker voor voederdoeleinden.

De Werkgroep besluit ernaar te streven, dat aan het voorstel wordt toegevoegd, dat voor de imkers ieder jaar de benodigde hoeveelheid bijensuiker beschikbaar zal zijn. (De praktijk van het afgelopen jaar, toen de denatureringspremie plotseling op nul werd gesteld, heeft de distributie van bijensuiker onder meer in Duitsland ernstig bemoeilijkt).

Ten aanzien van de vraag, wie de bijensuiker zou moeten distribueren, is de Werkgroep van mening, dat dit uitsluitend dient te geschieden door of vanwege de bijenhoudersorganisaties. Dit biedt de beste waarborg voor een goed verloop van de distributie. Van Nederlandse zijde is dit in 1968 reeds bepleit.

P. Hilhorst.

Wie schaft raad?

De Heer de Vries, van wie ik zeer goede herinneringen bewaar van een bezoek aan zijn keurige bijenstand van zeker 30 volken, koestert m.i. het verkeerde idee (en met hem vele goede imkers), dat de bijen grote porties voer, ineens gegeven, moeilijk verwerken.

Het enige goede weerwoord geeft de redactie al in voetnoot 2 van genoemd artikel. Bovendien is er bij het voeren van grote porties nog het voordeel van minder storing. De bijen gaan bij het voeren van een jampotje of Thüringer ballon per avond steeds weer buiten zoeken ook bij slecht weer, met alle risico's van dien.

Van de eerste meldingen in het Groentje af, nu al weer jaren geleden, voer ik met de droge-suiker-plus-koud-water emmer 30 à 40 volken per jaar. De emmer kan 4 kg suiker bevatten, water erop tot hetzelfde niveau, even losroeren en op het volk zetten. Goede volken hebben de emmer binnen 48 uur zeker leeg.

Bij de Heer de Vries, die al jaren gepensioneerd is, is de factor tijd misschien minder belangrijk, maar als ik, zoals vroeger de suiker voor mijn bijen zou moeten oplossen (U weet wel onder de geijser en maar roeren!) zou ik de 350 kg die ik nu binnen 10 dagen opvoer, nooit kunnen verwerken in zo'n korte tijd.

Speciaal de genoemde Thüringer ballon verstopt zeer snel als de suiker niet volledig wordt opgelost.

Nadelen van snelvoeren heb ik nooit ontdekt. Mijn laatste dode volk had ik in de winter van 1962/1963. Eén van de 34 ! !

Voederbakken reinigen ?

Doen de bijen voor me. Zodra de emmers leeg zijn, deksels eraf en deksel en emmer in de voerrand leggen. Een paar dagen later is het geheel keurig schoongelikt. De eveneens zeer goede Spaarkastvoerbak keert u na het voeren gewoon om ter reiniging door de bijen.

Afdekken na het voeren

Onlangs las ik van een imker die zich verdiept had in het probleem van het afdekken van de voederspleet in de Spaarkastvoerbak. Waarom zou dat nodig zijn? Er hoeft volstrekt niets te worden afgedekt. Zomer en winter hebben mijn bijen dezelfde bedekking van dekplank of kleedje. Voeremmers komen boven een gat van pl.m. 5 cm ø in deze bedekking. Is het voer op dan gaat de deksel op dit gat. Ik maak het niet eens dicht voor de winter. Vlieggaat blijft over de **volle breedte** open en de bodem ook (bodembreisraam). De Heer de Vries heeft ook bodembreisramen - en grote ook - wat voor zin heeft dan het verkleinen van de vliegspleet?

Natuurlijk ben ik weer veel te lang van stof geweest, maar na het ouderwets interessante laatste Groentje (gelukkig weer eens zonder organisatorische problemen) moest dat even.

P. Bakker,
Halbertsmastraat 86
Haarlem.

Proeven met Apimycine om de gevolgen van Nosema-besmetting te beperken

door Ir. J. Mommers.
(Proefbijenstand „Ambrosiushoeve”)

In het najaar van 1965 werd met de bijen van de Proefbijenstand „Ambrosiushoeve” gereisd naar de heide en de zeeaster.

De dracht op de heide was slechts zeer matig en de zeeaster werd een volkomen mislukking. Het was daarom te verwachten, dat in 1966 Nosema een ongunstige invloed op de volken zou uitoefenen.

Daar in de literatuur vermeld werd, dat Apimycine een stimulerende invloed uitoefent op de bijenvolken (zie o.a. Böttcher, Hirschfelder en Weisz: Die Tätigkeit der Bayerischen Landesanstalt für Bienenzucht Erlangen im Jahre 1965, in: Imkerfreund 21 (1966) 3, 78-87) werd met dit middel een proef opgezet in het voorjaar van 1966.

Apimycine is een antibioticum op basis van erythormycine, dat ook gebruikt wordt als geneesmiddel tegen vuilbroed. Ik zeg hierbij de Firma Abbott, die de benodigde hoeveelheid gratis beschikbaar stelde, hartelijk dank.

Ofschoon onze vroegere proeven een ongunstige invloed aantoonde van drijfvoeren in het voorjaar en een zeer gering effect van het geneesmiddel Fumidil B (zie Mommers: Het mysterie Nosema, in: Bijenteelt 1 (1965) 10, 133-135) werd nogmaals Fumidil B in de proef opgenomen.

De opzet van de proef was nu als volgt:

Groep I 19 volken werden gevoerd met Fumidil B.

Groep II 20 volken werden gevoerd met Fumidil B + Apimycine.

Groep III 16 volken werden gevoerd met suikeroplossing.

Groep IV 18 volken werden niet gevoerd.

De volken kregen drie maal $\frac{1}{2}$ liter suikeroplossing 1 : 1. Fumidil B werd 25 g. (0,5 g. werkzame stof) toegevoegd aan 25 l. water. In de Apimycine-groep werd hieraan 25 pakjes Apimycine toegevoegd, volgens de gebruiksaanwijzing bereid. De suiker-groep kreeg alleen maar drie maal $\frac{1}{2}$ liter suikeroplossing 1 : 1.

Het voer werd toegediend eind maart op drie opeenvolgende dagen. Van te voren was het aantal ramen, dat de bijen bezetten bepaald en werd het percentage met Nosema besmette bijen in de volken onderzocht. In mei werd opnieuw het percentage Nosema-bijen bepaald en nogmaals in november. In oktober werd weer het aantal bezette ramen bepaald, evenals in maart, bij vrij lage temperatuur (begin van trosvorming).

De resultaten zijn samengevat in de tabellen 1 en 2.

Tabel 1

	gem. % besmetting			gem. toe-/afname besmetting		
	maart '66	mei '66	nov. '66	maart mei	mei-nov.	maart-nov.
I Fumidil B	23.35	79.01	20.89	+ 55.66	— 58.12	— 2.46
II Fumidil B + Apimycine	19.24	80.83	17.13	+ 61.59	— 63.70	— 2.11
III suiker	21.16	73.43	17.14	+ 52.27	— 55.89	— 3.62
IV niet gevoerd	24.91	76.04	13.89	+ 51.13	— 62.17	— 11.04

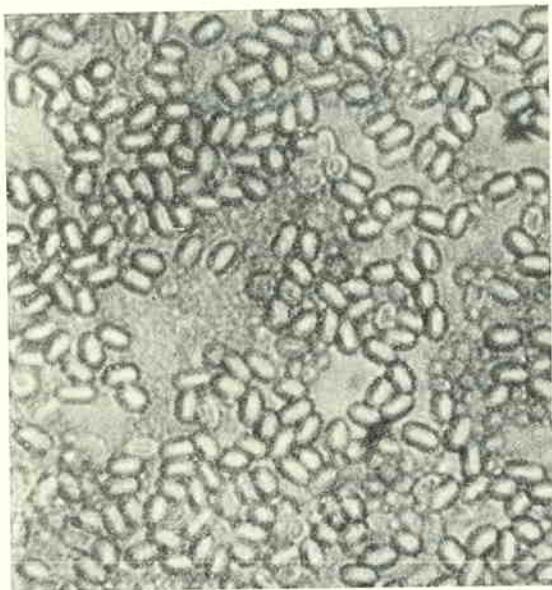
Tabel 2

	gem. aantal bezette ramen		
	maart '66	oktober '66	toename
I Fumidil B	5.73	6.33	+ 0.60
II Fumidil B + Apimycine	5.55	7.17	+ 0.62
III suiker	5.60	6.00	+ 0.40
IV niet gevoerd	5.65	7.13	+ 1.48

Discussie van de resultaten

Zoals te verwachten was, is de Nosema-besmetting van maart tot mei toegenomen. De grootste toename vinden we in groep II en vervolgens in

I, III en IV. Het is merkwaardig dat juist de groepen, die geneesmiddelen ontvingen, de grootste toename vertonen. Misschien is de besmetting per bij in deze groep minder, waardoor de zieke bijen langer in leven blijven. De groep volken,

die geen voer onving vertoont de geringste toename, wat dus vroeger onderzoek bevestigt. Tussen mei en november is er over de gehele linie een afname van de Nosema-besmetting. De

grootste afname in groep II, gevolgd door IV, I en III. De gunstige werking van Apimycine komt hier wel naar voren, al is het verschil met niet-gevoerd niet erg groot.

Als we echter het percentage Nosema-bijen in maart en in november vergelijken, zien we dat de uiteindelijke afname het grootst is in groep IV en een veelvoud is van de afname in de overige groepen.

Het drijfvoeren in het voorjaar, al of niet met geneesmiddelen, heeft dus averechts gewerkt. Dit komt ook tot uiting in de volkssterkte (tabel 2) in maart en in oktober. De toename in volkssterkte is verreweg het grootst bij de niet-gevoerde volken. De volken, die wel geneesmiddelen ontvingen, steken echter wel gunstig af bij de volken, die alleen suiker kregen.

Conclusie

Ofschoon er wel enig nuttig effect te constateren is van het voeren van geneesmiddelen ten opzichte van alleen suikerwater, is het nadeel van het drijfvoeren in het voorjaar zo groot, dat dit beslist moet worden afgeraden.

Stuifmeel als geneesmiddel

Uitgebreide klinische onderzoekingen, die gedurende drie jaar werden verricht voor het Oost Duitse Ministerie van Volksgezondheid, hebben aan het licht gebracht dat tal van mensen een voller sexueel leven ervaren als zij stuifmeel gebruikten als geneesmiddel om chronische infecties en ontstekingen te bestrijden waar antibiotica en sulfa geen resultaat opleverden. Dit meldt de Zweedse korrespondent Jim Kenner van ons zusterblad The New Zealand Beekeeper in het nummer van mei 1969. Hij vervolgt: Stuifmeel, de mannelijke geslachtscellen van planten, bestaan uit een harde en ondoordringbare schaal — die onder een mikroskoop van grote schoonheid blijkt te zijn — die in zijn kern het geheim van het leven bevat DNA en RNA. RNA bepaalt niet alleen de vorm en ontwikkeling van alle levende wezens, maar RNA en DNA-moleculen bepalen ook de functies van alle levende cellen.

Volgens de arts Dr. Erik Ask-Upmark, hoofd van de geneeskundige afdeling van de Koninklijke Universiteit van Uppsala in Zweden, zijn nu in verschillende landen een aantal artsen bezig met het onderzoek naar het resultaat van stuifmeel-extrakt bij de behandeling van chronische prostatitis en sexuele problemen en ook

naar de wijze waarop stuifmeel-extrakt de normale resistentie tegen schadelijke bacteriën verhoogt.

Het meest uitgebreide klinische onderzoek betreft patiënten, die leden aan zware chronische prostatitis en waarbij vroegere geneesmiddelen geen uitkomst gaven. Deze onderzoekingen werden uitgevoerd in de urologische kliniek van de Medische Akademie te Maagdenburg onder leiding van Prof. Dr. G. W. Heisse. Prof. Heisse, directeur van de Urologische Kliniek en een bekend Duits specialist, verklaarde dat de patiënten, die hij nu behandelde een grotere aandrang („drive“) hadden en niet langer leden aan impotentie en ander sexuele stoornissen.

In alle gevallen, zei hij, was een overvloed van witte bloedlichaampjes geconstateerd zowel als ziekte-veroorzakende bacteriën. Moeilikheden met urineren en pijn in het onderste deel van de rug waren de opgemerkte verschijnselen en de langdurige ziekte had bij vier patiënten depressieve stoornissen veroorzaakt en bij twee anderen geleid tot pogingen tot zelfmoord.

Toen het onderzoek voltooid was, ervoeren de patiënten een terugkeer van hun normale sexualiteit, het verdwijnen van pijn en gevoeligheid en

het verdwijnen van de schadelijke bacteriën. In twee gevallen, waar vroeger venerische infecties waren geconstateerd, waren geen schadelijke bacteriën van enig belang meer aanwezig. Tijdens dit klinische onderzoek waren de patiënten alleen behandeld met stuifmeel-extrakt. Ze kregen daarvan dagelijks drie pillen. Tijdens deze drie jaar durende onderzoeken hadden zich geen nevenverschijnselen voorgedaan.

Prof. Heise, die niet alleen in Oost-Duitsland maar ook in de Sovjet Unie en in Italië heeft gewerkt, vertelde dat hij het Zweedse stuifmeel-extrakt leerde kennen toen hij deelnam aan een medische conferentie te Praag en dat hij toen een hoeveelheid meekreeg voor onderzoekdoeleinden. Het resultaat van zijn onderzoek was, dat hij nu het Ministerie had voorgesteld stuifmeel-extrakt te importeren als „zeer geëigend geneesmiddel voor moeilijke en hardnekkige gevallen van prostatitis“.

Dit gebruik van stuifmeel heeft rapporten uit andere landen opgeleverd over onderzoeken aan 11 Duitse en 1 Zweedse universiteiten en die 172 patiënten betreffen die leden aan chronische prostaat-klachten en niet reageerden op vroegere, meer orthodoxe behandelingsmethoden. De resultaten waren bemoedigend.

Overeenkomstige successen werden gemeld in het Japanse tijdschrift voor klinische urologie, en in Belgische en Zweedse medische tijdschriften. In het verleden was het verzamelen van stuifmeel een moeizaam werk dat aan de bijen overgelaten werd. Maar toen men ervoer dat twee honderd mensen in de Sovjet Unie, die alle ouder waren dan honderd jaar, regelmatig stuifmeel aten uit geslingerde raten, begon Gosta Carlsson, eigenaar van een Zweedse pharmaceutische onderneming, met het langs mechanische weg verzamelen van stuifmeel. „Ik verzamelde wat stuifmeel voor wetenschappelijke doeleinden,“ zei Carlsson, „en het was een verschrikkelijk werk om ook maar een paar ons bij elkaar te krijgen, maar ik begreep dat het belangrijk was. Ik probeerde het stuifmeel ook uit door het aan enige van mijn bijenvolken te geven in het vroege voorjaar. Ze werden groter en sterker dan de andere en gaven een drie-voudige oogst. Toen begon ik een manier te zoeken om langs mechanische weg stuifmeel te verzamelen.“

Na jarenlange pogingen in deze richting slaagde Carlsson ten slotte. Door de ontwikkeling van zijn — geheime — manier om stuifmeel te verzamelen kreeg Carlsson bekendheid als stuifmeelkoning. En dat is geen wonder. Zijn zaak, AB Cernelle, heeft nu een gouden voorraad zuiver stuifmeel van 44 ton.

Vert. G.

Inhoud 1969

BESTUIVING

Bestuivingsregeling 1969 67
Bestuivingsonderzoek

BOEKBESPREKING

Bijenteelt in andere landen
BIJENVERDELING EN KON. TEELT
Koninginnekuren 24
Kaukasische bij 42
Schiermonnikoog 68-69
Darren 171

BIJENWEIDE

Koolzaad 66-113
Plaatsing bijen 119
Spuitschade 161

BIJENWONING EN GEREEDSCHAP

Ik kies een kast 34-57-79-83
Reissluiting 80
Ontsmetting voerbakken 179

GEDRAG DER BIJEN

Zwermlust 42

HONINGHANDEL

Bijenmarkt Eerbeek 180
Stichtse Imkersdag 184

ONDERWIJS EN VOORLICHTING

Practisch Imker 183

PERSONALIA

Huldiging R. P. Groenveld 96
Mr. L. R. J. Ridder van Rappard 114

PRAKTIJK, BEDRIJFSMETHODE

Zwakke volken 19-38
Moerloosheidscontrole 70
Kunstzwermen 85
Hoeveel broedruimte geven? 112
Niets nieuws 134
Genezing van darrebroedige volken 142, 174
Wie schaft raad? 152, 168, 178, 179, 196

PRODUCTEN DER BIJEN

Coniferenhoning 5
Heideslengerhoning 146
Hoeveelheden honing 149

OFFICIËLE MEDEDELINGEN

Voorstellen A.V. 3
Eremedailles 14
Agenda A.V. 54
Jaarstukken 62
Notulen A.V. 93
Organisatieproblemen 102
Imkersdag Doetinchem 110, 131, 158
Verkorte notulen HB 130, 167
Nieuwe secretaris 147
Verkiezing Hoofdbestuur 147
Wijze raad 168
Voorstellen A.V. 183
C.O.P.A.-nieuws 195
Cursussen 202

ZIEKTEN EN VIJANDEN

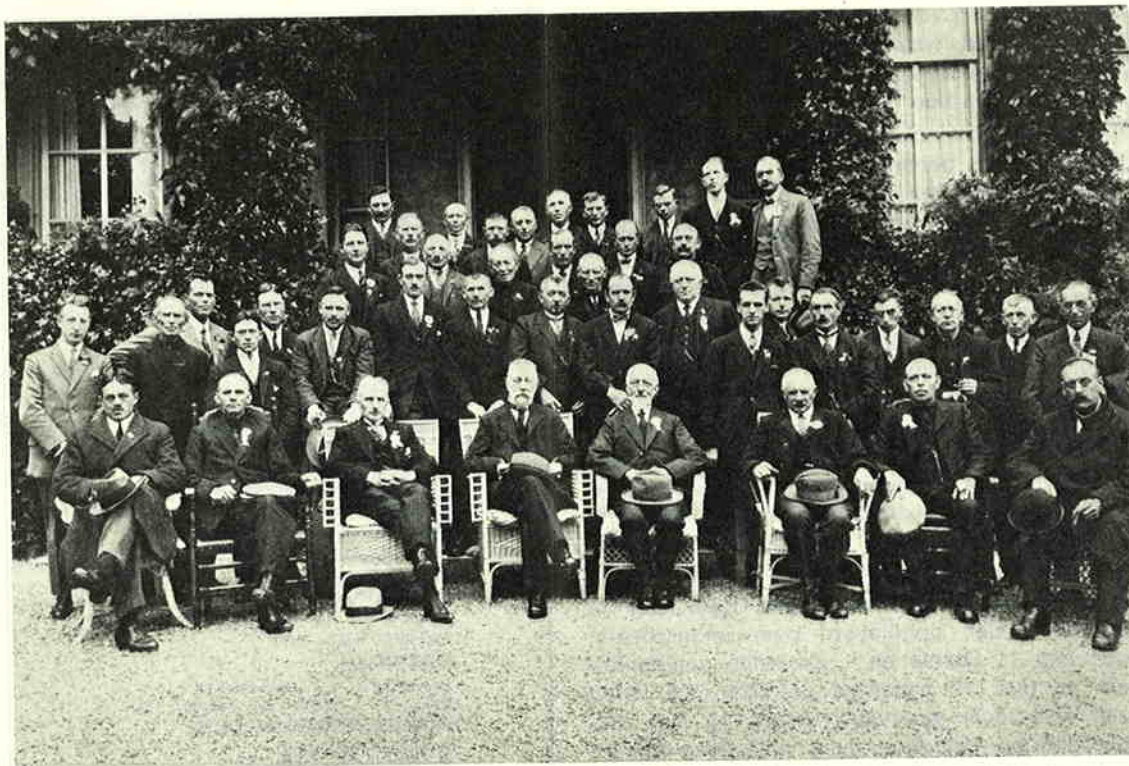
Nosema 28
Perevuur 82
Mijtziekte 183
Proeven met Apimycine 197

VASTE RUBRIEK

Uit de jaagkieps 12 e.v.
Ha, die Willem

DIVERSEN

Vervoersverbod
Zd. Limburg en Zw. Vlaanderen 29
Instituut voor bijenonderzoek in Zwitserland 39
Voor beginners 51
Oude wenken 60
Darrebroed en zwermgevaar 75, 118, 145, 176
Flevohof 100
Taal der honingbij 128, 156
Hygiëne bij het voeren 133
Imkerservaringen 135
Bijenpark Amsterdam-Buiksloot 150
Bijenpark Leiden 165
Steeklust der bijen 151, 167
Een avontuur 164, 175
Herinneringen uit de eerste imkersjaren 187
Stuifmeel als geneesmiddel 198

Opname gemaakt bij het 25-jarig bestaan van de Eerbeekse Honing- en Bijenmarkt. Eerste rij helemaal links onze oud-rijksbijenteeltconsulent Dr. A. Minderhoud. Vijfde van links, de oprichter van de markt, de bekende „meester Pannekoek”. Onze oostelijke imkers zullen ongetwijfeld nog tal van gezichten herkennen.

Wat de lezer schrijft

BIJENGIF TEGEN STRALING

Bijengif bevat waarschijnlijk bestanddelen, die de dood door bestraling verhinderen. Dit is het interessante resultaat van uitgebreide onderzoeken verricht door twee Amerikaanse onderzoekers, William H. Shipman en Leonhard J. Cole. Tijdens het onderzoek injecteerden zij muizen met bijengif. Na 24 uur werden deze dieren bestraald met een dosis die voor normale muizen dodelijk is, doch het grootste deel bleef in leven.

Op uitgebreide schaal werd het onderzoek voortgezet, waaruit bleek, dat ongeveer tachtig procent van met bijengif geïnjecteerde muizen de dodelijke straling goed doorstond. De resultaten zijn van zo'n groot belang, dat men het onderzoek verder voortzet. Tot nu toe is het echter niet gelukt te ontdekken welke stof in het bijengif de bescherming tegen de gevaarlijke straling veroorzaakt.

HEIDEHONING WINNEN

De heer M. Naeff te Huizen schreef in het sept.-nr. van ons blad over het winnen van heidehoning, door de bijen op de heide op kunstraat te laten bouwen en de raten, in plaats van deze te slingeren, met een spatel tot op de middenwand af te krabben. Nu, ik doe dat ook al een paar jaar en het gaat prima. Ik had eens gelezen dat heidehoning slecht is voor de bijen en voorgaande jaren had ik nogal aardig wat honing in de kasten. Ik dacht, die moet er uit en zo ben ik met schrappen begonnen om zelfs de raten nog leeg te halen om het broednest heen. Maar dan ook meteen volop voeren dan worden die afgeschraapte raten meteen weer uitgebouwd en volgedragen met suiker en is er later niets meer van te zien.

M. J. H. v. Laar, Bruggestr. 43
Harderwijk

EEN KERK ALS BIJENHUIS

Een zeer merkwaardige manier om een bijenhuis te bouwen is 125 jaar geleden gebeurd.

In het Sauerlandse dorp „Reiste” werd een kapel gebouwd die gelijktijdig als bijenhuis dienst moest doen. Een gehele wand is gebouwd voor kasten en korven om de zoemende honinghalers een plaats te geven.

In de eerste plaats werden daarin bijen gehouden voor de wasproductie, om van de was altaarkaarsen te draaien.

Van binnen, achter wanddeuren kunnen de bijen verzorgd worden. Een zeer unieke bijenstal dus. (Gelezen in „Das Tier”. Jan. '67 no. 1)

H. Oorthuis, Leusden

IETS OVER DE BRUIDSVLUCHT

Bij de meeste imkers is het zo, dat zij nimmer iets van de bruidsvlucht van de koningin te zien krijgen. Vooral daar waar de bijen een ruime uitvlucht hebben. Soms gaat een deel van het volk mee naar buiten en lijkt het op een zwerm, deze komt meestal spoedig terug. Echter dan heeft de paring reeds plaatsgehad. Naast een bosrand, in hoog opgroeiende tuinen is er meer kans om er iets van te zien. Dus op plaatsen waar de gehele uitvlucht iets geremd is. We moeten niet denken dat de jonge koningin zo maar pijlsnel de lucht ingaat. Aannemelijk is, dat zij eerst wel eens een keertje voor gevlogen heeft om te verkennen.

Nodig blijkt dat niet, want indien men op de stand moercellen uitbreekt die rijp zijn en op uitlopen staan, dan kunnen we zo'n jonge moeder over onze handen laten lopen, maar een beetje dwingen om te gaan vliegen. Indien ons dat lukt en we zien haar gaan, dan is het nodig om op dezelfde plaats te blijven staan, met onze handen in dezelfde houding. Even kan zij zover gaan, dat zij aan ons oog onttrokken is, maar uw geduld wordt wonderlijk beloond.

De jonge koningin komt dan op onze handen terug ook zonder dat zij, zoals jonge bijen dat doen, zich omkeren om de plaats van waar zij kwam goed in zich op te nemen.

Het zou misschien iets onnatuurlijks zijn indien de koningin voor de bruidsvlucht zo maar pardoes de ruimte in schoot.

Om zoveel mogelijk darren achter zich aan te krijgen maakt zij een paar zig-zag vluchten. Deze zig-zag vluchten hebben volgens mij een tweeledig doel, hoe bliksemsnel het ook gaat.

De ene reden is, dat zij zoveel mogelijk darren tot zich lokt, en de tweede is om door deze zig-zag vlucht de plaats van vertrek en afvlucht in zich op te nemen. Meen niet dat we veel zullen zien. Bij het begin horen we iets meer. In een gierende vlucht zien we een kluwen darren, soms op reeds vier à vijf meter hoogte. Maar op het moment dat we het zien heeft zich de kluwen reeds opgelost. Zo'n kluwen darren staat één tot anderhalve seconde in de lucht, zwenkt van links naar rechts, dan weer naar links om zo de zig-zag vlucht te vergroten, steeds hoger, vier tot zes keer, en dan na die paar seconden kunnen we een vraagteken zetten. Meestal vliegt zij recht tegen de zon in naar boven.

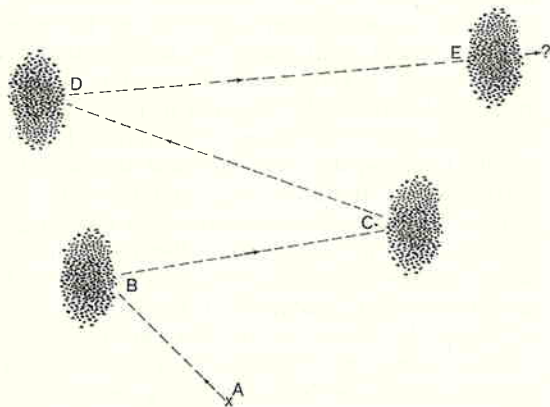
Ter verduidelijking een bijgevoegde schets, volgens waarneming.

A is de plaats van het volk waar de koningin af komt.

B is de eerste kluwen op 5 à 6 meter hoogte. De kluwen is ovaal, waarin de darren in duizelingwekkende vaart reeds toenadering zoeken tot de koningin. Dan zo vervolgens naar C, D en E. Het gaat allemaal zo snel, dat de imker zich niet voor moet stellen ook maar iets te zien van wat er gebeurt tussen B en C of van C tot D.

En toch is het een grote belevenis, al duurt het slechts enkele seconden.

H. Oorthuis, Pr. Irenestr. 56
Leusden

Wij lezen in het Nieuws- en Advertentieblad IJmuiden. Woensdag 22 oktober 1969.

DE KONINGIN BETRAPT

Op 19 oktober jl. om 13.30 uur kwam ik op mijn stal. De temperatuur was 21° C. Veel gevlieg van drukdoende bijen, die nogal wat stuifmeel en propolis haalden. Ook vele jonge bijen waren aan het „voorspelen”; kortweg gezegd: ik genoot.

Wie schetst echter mijn verbazing toen plotseling uit een kast de koningin rustig naar buiten kwam lopen, even voorvliegen en weg was ze. Ik stond stijf van schrik en had al angstige vermoedens van een moederloze kast, toen na zo'n

anderhalve minuut hare majesteit weer rustig kwam aanvliegen en kalm weer naar binnen ging. Niet één bij die begon te stertselen of anderszins blijk gaf van enige opwinding. Alles verliep net zo rustig of het de gewoonste zaak ter wereld was. Een bruidsvlucht is het niet geweest, daarvoor was de tijd te kort. Wat mag dit toch geweest zijn?

M. J. H. v. Laar, Bruggestr. 43
Harderwijk

Officiële mededelingen

Oproep aan bijenteeltleerkrachten

De beginnerscursussen bijenteelt bestaan uit 12 praktijk- en 4 theorielessen. In 4 maal 100 minuten moet aan de beginnende imkers de nodige basis-kennis overgedragen worden. Teneinde de lessen zo effectief mogelijk te besteden en onnodig geschrijf te voorkomen, is één van de mogelijkheden: het verstrekken van een stencil, bevattende de inhoud van de vier lessen van de beginnerscursus Bijenteelt, zoals omschreven in de Rijksvoorschriften voor de subsidiëring van land- en tuinbouw cursussen voor het cursusjaar 1969-1970.

Natuurlijk probeert elke leerkracht het probleem: „in zo korte tijd zoveel mogelijk doen” op zijn eigen wijze op te lossen. De nog in de handel zijnde boeken, geschikt voor cursusgebruik: „Bijenteelt” van v. d. Belt en „Bijenhouden met succes” van H. J. van Gool, geven zoveel stof, dat ze wat het theoretisch gedeelte betreft, eerder bij de vervolgcursus voor „gevorderde imkers” thuishoren.

Gedacht wordt, de 4 theorielessen van de beginnerscursus in ong. 20 pagina's te stencillen. Welke bijenteeltleerkrachten willen meedoen, meedenken, meestencillen of alleen maar een aantal exemplaren afnemen? Hoe meer cursisten meedoen, hoe lager de kosten worden. Uw reacties worden tegemoetgezien bij het sekretariaat, Bijenhuis, Wageningen. Gaarne vóór 31 december.

Opleidingscursus tot leerkrachten in bijenteelt

Bij voldoende deelname zal in januari 1970 aangetrokken worden met een cursus tot opleiding van leerkrachten in bijenteelt. De cursus wordt gegeven op de Proefbijenstand Ambrosiushoeve nabij Tilburg. De tijden worden geregeld in overleg met de deelnemers. De duur van de

cursus is ongeveer 1½ jaar (50 lessen). De reiskosten worden gedeeltelijk vergoed volgens rijksregeling.

Tot de opleidingscursussen worden toegelaten zij die in het bezit zijn van:
de akte tuinbouwkunde L.O. (akte t);
de akte landbouwkunde L.O. (akte s);
een getuigschrift tuinbouwwakonderwijzer;
de akte LI, LII, LIII, LIV of LV;
de akte lerares NXXI.

Verder worden toegelaten degenen die in het bezit zijn van de akte L.O. voor zover zij:

- enkele jaren ervaring hebben als bijenhouder;
- de speciale opleiding biologie, ingesteld voor het Mavo, met succes hebben gevolgd;
- door hun lessen en buitenschoolse activiteiten veel belangstelling voor biologie hebben getoond.

Opgave tot deelname aan de opleidingscursus te zenden aan de Rijksbijenteeltconsulent, ir. J. Mommers, Bredaseweg 304, Tilburg.

Verkiezing hoofdbestuurleden

In de groep Graafschap en Lijmers heeft de heer G. J. A. Meyer te Babberich als lid van het hoofdbestuur bedankt. De heer mr. F. B. Blaisse te Doetinchem is met ingang van 1 januari a.s. tot lid van het hoofdbestuur verkozen verklaard. In de groep Limburg is de heer P. H. Ramakers als hoofdbestuurslid herkozen.

Onze Kerstprijsvraag

Tweelingpuzzel

In de bovenste figuur moeten woorden ingevuld worden, die u uit de hieronder gegeven omschrijving moet vinden. Van de in te vullen woorden komt elke letter in een genummerd vakje te staan. Telkens als u een letter invult, moet u dezelfde letter invullen in het gelijk genummerde vakje van de onderste figuur. In deze laatste figuur is dan een uitspraak te lezen, die betrekking heeft op ons verenigingsleven.

Schrijf de gevonden woorden en de daaruit gevormde uitspraak met uw volledige naam en adres op een briefkaart en stuur die vóór 10 januari aan het Bijenhuis in Wageningen. Als prijzen zullen waardebonnen tot een bedrag van f 100,— onder de inzenders van goede oplossingen worden verdeeld, zo nodig na loting.

1. (2 woorden). In de rubriek van „Willem" in het nov.-nummer van ons blad werd aan deze dieren alle aandacht besteed. Een geurig kruid, waarvoor de imkers in de laatste oorlog een extra toewijzing kregen.

2. (1 woord). Bij ondeskundige behandeling van een volk kan gevaar bestaan voor het van de moeder.

3. (2 woorden). In drachtloze tijden moeten we, maar wel voorzichtig anders bestaat gevaar voor

4. (2 woorden). Een aardig vogeltje, maar het haalt nog wel eens een bijtje bij de stal. Het zijn heus niet alleen bijen die deze vogel oppikt.

5. (2 woorden). Sommige imkers schermen daarom het van de kast af met

6. (2 woorden). De imker die een redelijke opbrengst wil hebben, moet als regel met zijn volken Hij is dan ook steeds op zoek naar streken met goede

7. (1 woord). Een nauwgezet imker houdt van hetgeen hij aan de volken doet en van wat hij waarneemt.

8. (2 woorden). Ontsmettingsmiddel en middel ter bestrijding van wasmot. Het tast echter wel metaaldelen aan. Een plant die een zeer gewaardeerde honing geeft, maar die het dit na-jaar vrijwel overal heeft laten afweten.

9. (1 woord). Het is zeer gevaarlijk buitenlandse honing te gebruiken als

10. (1 woord). Het eerste woord bedoeld onder 3 leidt tot een grotere produktie van

11. (1 woord). Het resultaat hiervan is een volk sterk aan

1	26	2	12	32	73	6		4	3	57	41	48
2			5	19	72	33	21	63	55	44		
3	10	69	43	47	59	50		71	65	68	24	60
4	04	70	62	75	42	8	28	20	31	69	76	11
5	23	1	15	13	16	76	41	9	29	3	3	40
6	32	24	17	77	22	14	31	12	2	34	36	36
7	2	3	53	36	27	48	26	66	37	18	38	
8	78	67	33	77	78	16		7	29	49	31	39
9		11	65	43	47	54	70	25	52	14	51	
10				46	52	74	32	8	25			
11			45	27	32	48	57	58	11	30		

1	2	3	4		5	6		7	8
9		10	11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24	25		26
27		28	29	30	31	32	33	34	35
36	37	38	39		40	41	42	43	44
45	46	47	48	49	50	51		52	53
54	55	56		57	58	59	60	61	62
63	64		65	66	67		68	69	70
71	72	73	74	75	76		77	78	79

Afdelings berichten

Met het oog op de plaatsruimte werden ale afdelingsberichten van redaktiewege bekort. Wij verzoeken u dringend alleen datgene te vermelden, wat ook voor andere afdelingen van belang kan zijn.

Afdeling Soest e.o.

De afdeling hield op 15 oktober een bijzondere bijeenkomst. De voorzitter gaf een overzicht over het afgelopen jaar, waarbij o.a. bleek, dat met totaal 415 volken 450 km werd gereisd. De heer R. Veldhuizen, die dit jaar voor het eerst een beginnerscursus had geleid, mocht het genoegen smaken al zijn cursisten te zien slagen. De heer J. van Aarst liet, als vertegenwoordiger van het Rijksbijenteeltconsulentschap, van zijn waardering voor het gepresteerde blijken. De heer Roos, een der oprichters van de afdeling en oud-voorzitter de heer G. H. Grijze werden onder een daverend applaus benoemd tot ereleden van de afdeling. Tot slot draaide de heer Van Aarts de bekende film: Bijenhouden met succes.

Afdeling Drachten

De Imkers uit Drachten en omgeving hielden op 10 nov. j.l. hun jaarvergadering. De voorzitter, de heer L. Hof, werd als zodanig voor een termijn van drie jaar herkozen. De voortdurende achteruitgang van het heidebestand in onze omgeving door de uitbreiding van het buntgras, deed de vergadering besluiten het H.B. te verzoeken bij de beherende instanties van de heidevelden aan te dringen op bestrijding van dit gras, opdat de heideflora zich weer ongestoord zal kunnen ontwikkelen. De honingooft van koolzaad was goed, die van klaver en heide matig, van de zeeaster op de drooggevalen gronden van de Lauwerszee hoopvol.

Afdeling Ugchelen

Honing- en bijenmarkt Ugchelen. Een groot aantal inzenders voerde 3000 pond honing aan, hoofdzakelijk zomerhoning in raat en potjes. De heidehoning was schaars. De jury bestond uit de heren Bolsenbroek, v. d. Brink, Laban, Maagendans, Noordermeer en Verhoeven. De heer Romeyn uit Zeist won de wisselbeker voor zijn zomer-slingerhoning, de heer Kool uit Ugchelen voor zijn zomer-raathoning en de heer Jacobs uit Oosterbeek won voor de tweede keer de wisselbeker voor de mooiste heideraathoning. De heer Van Ee uit Ugchelen kreeg de wisselbeker voor de best verzorgde stand. De eerste prijs voor de korfvolken ging naar de heer Docter uit Apeldoorn en die voor het beste kastvolk naar de heer Noordermeer, eveneens uit Apeldoorn. Wethouder Harmen opende de markt met een aardige speech, waarin hij wees op het nut van de bijenhouderij, ook als rustgevend vrijetijdsbesteding. Het Bijenhuis en de firma van Dam uit Jubbega waren met een grote sortering van imkersartikelen op de markt aanwezig. De handel was vlot en er werd goed verkocht. Afdeling Ugchelen dankt allen hartelijk die aan het welslagen van de markt hebben meegewerkt.

Afdeling Apeldoorn

Op de druk bezochte ledenvergadering dd. 13 november deelde de voorzitter mede, dat in januari a.s. gestart zal worden met een cursus voor beginners, waaraan behalve leden ook andere belangstellenden kunnen deelnemen.

De hoofdmoot van de agenda voor deze avond was een causerie en filmvertoning door de hoofdassistent van de Bijenteeltconsulent, de heer A. Laban. Allereerst hield hij een inleiding over het telen van hommels. Daar bij het bestuiven van sommige gewassen waarvan de nektariën te diep liggen, wegens hun te korte tong, verstek moeten laten gaan, is men daarbij aangewezen op insecten met langere tong. Voor de bestuiving van o.a. rode klaver tracht men nu gebruik te maken van hommels. De teelt van hommelvolkjes, aldus de heer Laban, is echter allerm minst eenvoudig, daar van de opgezette volkjes door allerlei omstandigheden het grootste deel verloren gaat. Daar verder slechts de koninginnen overwinteren duurt het vrij lang alvorens een volkje tot enige omvang uitgroeit. Ter nadere toelichting draaide de heer Laban een interessante film over hommelkweek in Tsjechoslowakije, waarin de nestbouw van een hommelvolk op interessante wijze in beeld werd gebracht. Een andere film, getiteld „Duizend wonderen - duizend plagen" ging over het leven der insecten, over de schade die zij aanrichten en over de bestrijding. Een indrukwekkende film, die door de aanwezigen hoogelijk werd gewaardeerd.

Afdeling Ede

Op 17 oktober werd de eerste ledenvergadering van het seizoen gehouden. Vier nieuwe leden werden ingeschreven. Op 7 nov. a.s. zal de heer v. d. Brink uit Renkum een film vertonen en op 9 dec. a.s. zal de heer Van As een dia-avond verzorgen. De contributieverhoging werd zonder meer aanvaard. De reiscommissie werd met een lid uitgebreid. In het winterprogramma werd een praatavond onder leiding van de oud-voorzitter de heer v. d. Top, opgenomen. Een cursus voor beginners is in voorbereiding. Degenen die interesse hebben kunnen zich opgeven bij de cursusleider, de heer J. v. d. Top, Acacialaan 11, Ede. Tel. 08380-10757.

Afdeling Amsterdam

De Amsterdamse Vereniging tot Bevordering van de Bijenteelt start half januari 1970 met een nieuwe beginners- en gevorderdencursus. Omliggende afdelingen die leden hebben met belangstelling voor één van deze cursussen kunnen dit opgeven aan de secretaris W. F. Nibourg, Bart van Hovestraat 10, Amsterdam-west, tel. 133424.

Afdeling Leiden en Omstreken

De afdeling Leiden heeft op 21 oktober jl. haar ledenvergadering gehouden. De waarnemend voorzitter H. v. d. Post heette de leden, vooral de 10 nieuwe leden die de afdeling erbij kreeg, van harte welkom. Na het welkomstwoord werden de resultaten van het afgelopen jaar toegelicht. Het woord was toen aan de chef van het Heempark te Leiden de heer J. v. d. Blom, waar de afdeling haar voorlichtingsstal heeft. Wat opviel was het groeiende aantal bezoekers, die onze stal het afgelopen seizoen bezochten. Aan scholen waren dit 17, wat neerkomt op 1254 leerlingen.

Met de bezoekers van de weekeinden erbij, komen we rond de 10.000 belangstellenden.

Dat deze voorlichtingsstal voldoet, blijkt ook uit de leuke opstellen die wij van schoolkinderen hebben ontvangen.

Het voorstel van het bestuur tot het opnemen in de telefoongids van Leiden: Bijenvereniging afd. Leiden, inlichtingen (en dan 2 leden met hun telefoonnummer) werd met algemene stemmen aangenomen.

Het voorstel om een praktijkcursus te houden werd met zeer veel enthousiasme begroet, tijdens deze vergadering gaven zich reeds 12 leden hiervoor op. Besloten werd om in het voorjaar een gezellige avond te houden om eens rustig over „onze bijen" en hun gedragingen te kunnen praten.

Kring „De Achterhoek"

Voordracht met dia's door de heer Jacobs uit Oosterbeek op donderdag 18 december 1969, 7.45 uur n.m., in café Rothman te Varsseveld over „Bijenhouden het jaar door naar de methode Jacobs". Alle imkers hartelijk welkom.

H. Becking, Beatrixstr. 1, Varsseveld

WASKAARSEN

Voor het zelf maken van **kunstraatwaskaarsen** en massieve kaarsen, kunnen wij u de hiervoor benodigde **kaarsepit tegen lage prijzen** - in 4 diktes - leveren nl.:

Pit no. 5 (voor kaarsdikte tot 1½ cm)	28 cent per meter
Pit no. 10 (voor kaarsdikte tot 3 cm)	35 cent per meter
Pit no. 15 (voor kaarsdikte tot 5 cm)	45 cent per meter
Pit no. 20 (voor kaarsdikte tot 8 cm)	55 cent per meter

Sinds 1897 het adres voor bijen en bijenbenod.
Meentweg 103 - Eemnes - Telefoon 02153-6704
Postrekening 2622

SPEURBIJTJES

Tarief: tot 20 woorden f 2,50 elke 4 woorden meer f 0,50. Bij vooruitbetaling te voldoen op gironummer 84 68 01 van de Vereniging tot bevordering der Bijenteelt te Wageningen. Inzendtermijn vóór de 10e van de maand.

TE KOOP: Bijen, Kast, Lege en uitgebouwde ramen, veel materiaal gebruikt, halve prijs, zesramers. H. Frijlink, Schenkade 350, Den Haag.

TE KOOP GEVRAAGD: Jaargangen Maandschrift 1898-1969, los of geb. Aanbiedingen van enkele jaargangen ook welkom. Goede prijs verzekerd. Br. letter X. Bijenhuis Wageningen.

Zomerhoning in bussen van 25 kg à f 2,20 per kg. **Necktapol** (stulffmeelvoederdeeg) in kiloverpakking à f 3,25 per kg. Bijenstand „de Bijenkorf" sinds 1897. Eemnes, tel. 02153-6704

TE KOOP AANGEBODEN: Twee- en drieraams honingslingers en nog enkele honing- en waspersjes. Alles in prima staat. Bijenstand „de Bijenkorf" sinds 1897. Eemnes, tel. 02153-6704

TE KOOP AANGEBODEN: Bijenkasten, Korven, Zesraamskastjes, Zwermklepsen, Koninginneroosters enz. Bijenstand „de Bijenkorf" sinds 1897. Eemnes, tel. 02153-6704

TE KOOP AANGEBODEN: **Kaarsepit** voor het zelf maken van waskaarsen à 25 cent per meter. Bijenstand „de Bijenkorf" sinds 1897. Eemnes, tel. 02153-6704

TE KOOP GEVRAAGD: **Bijenvolken**; zowel korven als kasten en verdere imkersbenodigdheden. Alles tegen kontante betaling en aan huis afgehaald. Bijenstand „de Bijenkorf" sinds 1897. Eemnes, tel. 02153-6704